

Kronfallet är protektionism

Dagens Industri den 18 mars 2009

Vi börjar se en gryende protektionism i världen och Europa med åtgärder som gynnar det egna landets industri på bekostnad av industrin i omvärlden. Frankrikes president Nicolas Sarkozys försök att genom subventioner rädda franska jobb på tjeckiska jobbs bekostnad är det mest flagranta exemplet. Det finns fler liknande fall.

I Sverige har reaktionerna varit hårda. Statsminister Fredrik Reinfeldt uttrycker en stor oro inför den protektionistiska utvecklingen. I Europa klingar emellertid svenska farhågor om protektionism falskt. Få länder i Europa stöder sin egen industri på övriga länders bekostnad i samma omfattning som Sverige.

Sverige har under de senaste månaderna sett kronan sjunka med över 20 procent gentemot euron. I praktiken innebär detta att svenska företag tar marknadsandelar från sina konkurrenter inom euroområdet.

Det framhålls ofta att växel kursförändringar står utanför politikernas kontroll och på så sätt skiljer sig från tullar och subventioner som direkt bestäms av våra folkvalda. Det är riktigt att en rörlig växelkurs påverkas till allra största del av marknaden. Däremot tenderar marknadskrafterna att försvaga små valutor som den svenska kronan i orostider.

När världsekonomin skakar tycks investerare fly till stora valutor. Sveriges beslut att stå utanför det europeiska valutasamarbetet motiveras ofta med möjligheten att med en egen valuta parera asymmetriska chocker, det vill säga störningar som drabbar Sverige men inte övriga länder i valutasamarbetet.

Vad vi nu bevittnar är något helt annat. Den svenska kronan sjunker som en sten trots att hela Europa är drabbat av krisen. Anledningen till kronraset är av liten praktisk betydelse. I euroområdet räcker det med att konstatera att Sverige i en låg konjunktur som drabbar alla har skaffat sig en fördel på deras bekostnad. Än svårare har de att acceptera att deprecieringen sker samtidigt som Sverige har haft ett historiskt stort överskott i utrikeshandeln.

På sikt kommer det troligtvis att bli svårt att bevara den europeiska fria marknaden om vissa länder står utanför valutasamarbetet. Att bevara den svenska kronan kommer att gynna svensk industri och svensk sysselsättning i tider av lågkonjunktur. Det sker däremot på bekostnad av utvecklingen i länder inom euroområdet. I längden kan ett sådant förfarande knappast accepteras av dessa länder.

Sveriges röst kommer i det europeiska samarbetet att negligeras, och frihandelns förespråkare förlorar Sverige som en viktig samarbetspart i en tid när protektionismens bistra vindar blåser över Europa och världen.

Fredrik Sjöholm, chef, Globaliseringen och företagen, Institutet för Näringslivsforskning, IFN, professor, internationell ekonomi, Örebro Universitet